

TREMTINYS

LIETUVOS POLITINIŲ
KALINIŲ IR TREMTINIŲ
SAJUNGOS SAVAITRAŠTIS

2002 m. kovo 28 d.

Nr. 13 (491)

Eina nuo
1988 m. spalio 28 d.

Linksmų šv. Velykų!

Šie žodžiai Velykų rytą skambės visoje bažnyčioje, jie aidu atsilies žmonių širdyse. Kristaus Prisikėlimo stebuklas pažadins viltį, suteiks ramybės, gerumo, bus atleista paklydusiems ir nusidėjėliams.

Susėdę prie šventinio stalo prisiminkime mirusių, pagerbkime tėvus ir senelius, į Amžinybę iškeliavusius tremtinius, politinius kalinius, partizanus. Gyviesiems palinkėkime sielos ramybės, gerumo sau ir vaikams, o santaros ir supratimo - tautai.

Tegu bažnyčių varpų skambesys pažadina Viltį.

Nuoširdžiai sveikiname su šv. Velykomis visus LPKTS narius, laikraščio skaitytojus, užsienio lietuvius, maloniai bendraujančius ir bendradarbiaujančius.

**LPKTS valdyba,
"Tremtinio" redakcija**

Kristus kėlėsi. Aleliuja!

Gavėnios laikotarpis kasmet primena žmonijos gyvavimo tragiškumą. 20 amžių galima pavadinti Kristaus Kančios Sekmadieniu – karai, kankinimai, protestantiški sukilimai, susišaudymai mokyklose, abortai, prekyba žmonėmis, religijos panaudojimas sprendžiant politinių grupuočių interesus... Postmodernistinis pasaulis nežino, kur eiti. Moralinis pasaulio veidas šiuolaikiniam žmogui nėra patrauklus.

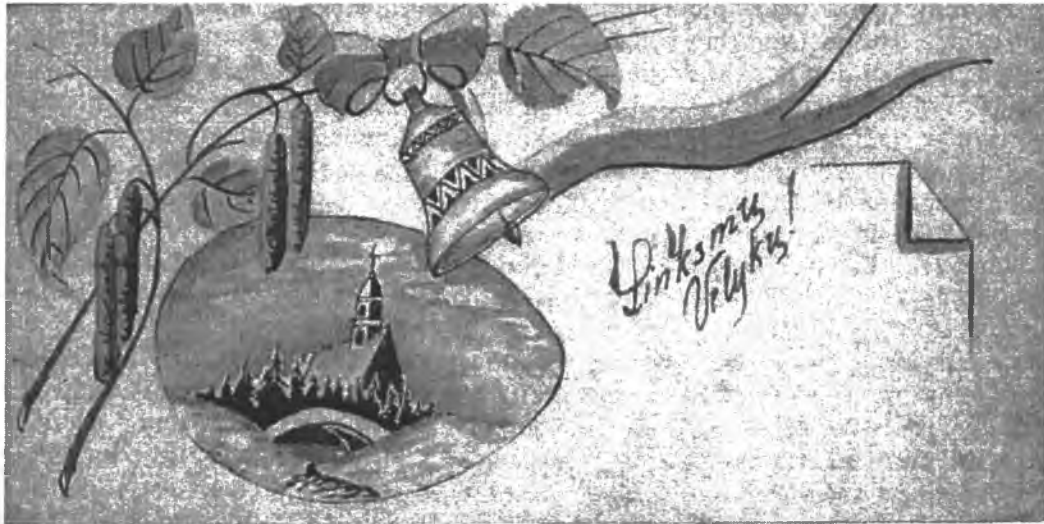
Stebėdami 20 amžių matome, kad žmonija linkusi labiau gerbti mirusį Kristų negu prisikėlusį, kaip ir Jėzaus laikais. Kančios Sekmadienį Jeruzalės gatvėse žmonės išreiškė triumfališką džiaugsmą, Jėzui Kristui klodami palmių šakas ant kelio, o po kelių valandų šaukė: greičiau Jį ant kryžiaus! Suėmus Jėzų, visi vyrai ir net jo mokiniai pasislėpė, o mokinyk Petras tris kartus viešai išsižadėjo savo Mokytojo. Šioje minios pasityčiojimo scenoje Kristaus priešai nugalėjo jo draugus. Tačiau matome nepaprastai didelę Kristaus draugų meilę. Jie norėjo kuo labiau jį mirusį pagerbti.

O kaip elgėsi įstatymų saugotojai? Aukštieji kunigai bei fariziejai kalbėjo: "Valdove, mes atsiminėme, jog tasai suvedžiotojas dar tebegyvendamas yra pasakęs: "Po trijų dienų aš prisikelsiu". Įsakyk tad saugoti kapą iki trečios dienos, kad kartais atėję mokiniai neišvogtų jo ir nepaskelbtų liaudžiai: "Jis prisikėlė iš numirusių".

Mūsų dienomis skleidžiamas gandas, kad Velykos tik pavasario šventė, kad bunda gamta, iš kiaušinio kalasi gyvybė... Civilizuotas pasaulis švenčia krikščioniškas Velykas. Su dvasinio gyvybingumo ir Dievo pergalės ženklu tegul eina ir mūsų Tautos dienos. Tikėkime, kad šios pergalės, šio Gėrio, Grožio, Tiesos, mūsų dvasinio prado šaltinis yra prisikėlęs ir mirtį nugalėjęs Kristus.

Linksmų Jums šv. Velykų!

TAUTGINAS

Nežinomas autorius. 1952 12 24 (Iš Tauro apygardos partizanų muziejaus Marijampolėje)

Su Prisikėlimo švente, su pirmaisiais pavasario žiedais, su procesijų vėliavomis, velykinėmis giesmėmis sveikiname LPKTS Šiaulių miesto ir Šiaulių krašto tremtinius linkėdami sveikatos, stiprybės, geros kovos atgimstančios Lietuvos niūrioje padangėje.

LPKTS Šiaulių skyriaus taryba

Dr. Povilas JAKUČIONIS

Valstybės apdovanojimų įstatymo projektas tobulintinas

Lietuvos Respublikos Prezidentas Seimui pateikė svarstyti naują Valstybės apdovanojimų įstatymo projektą. Šio projekto sumanytojai teigia, kad galiojantis Ordinų, medalių ir kitų pasižymėjimo ženklų įstatymas formuluotėmis ir apdovanojimų struktūra nebeatitinka dabarties reikalavimų. Jų manymu, reikia tobulinti valstybės apdovanojimų skyrimo ir atėmimo, apdovanojimo ženklų išdavimo, nešiojimo ir grąžinimo tvarką, taip pat apdovanojimų asmenų teises ir pareigas.

Be šio projekto, Prezidentas pateikė Žemės reformos įstatymo 7 straipsnio pakeitimo įstatymo projektą. Juo siūloma atsisakyti skirti žemės sklypus individualiai statybai Vyčio kryžiaus ordino ir Vyčio kryžiaus kavaleriams.

Atsižvelgiant į dažnus nesusi-pratimus ir skandalus skiriant valstybės apdovanojimus abejotinių nuopelnų ir reputacijos asmenims ar net tarnavusiems okupantų represinėse struktūrose, tenka sutikti su naujo įstatymo autorių nuomone. Tik ar kalti ordina ir medaliai, jei jų skyrimo tvarka neskaidri?

Niekada viešai nebuvo įvardyti asmenys ar organizacijos, reko-

mendavę ir protegavę apdovano-ti, visuomenės nuomone, ne-vertą asmenį. Niekada nebuvo iš anksto paskelbti pretendentų ar kandidatų sąrašai, kaip tai daroma prieš suteikiant kario savanorio ar rezistentų vardą.

Pagirtina intencija didinti valstybės apdovanojimų vertę, pakelti jų autoritetą. Skaidrinant apdovanojimų skyrimo procesą siūloma įsteigti visuomeninę patariamąją Valstybės apdovanojimų tarybą, kurią sudarytų devyni ordinų kavaleriai. Reikėtų viešai diskutuoti dėl tokios tarybos sudėties ir jos įgaliojimų. Vien apibūdinimas – visuomeninė patariamoji – tikėjimo, kad ji bus veiksminga, nestiprina. Reikėtų mechanizmo, kuris į kandidatų svarstymo procesą įtrauktų atitinkamas visuomenines organizacijas.

Daug aštrių diskusijų ir net protestų sukėlė siūlymai atsisakyti Lietuvos kariuomenės kūrėjų savanorių, Lietuvos nepriklausomybės, Sausio 13-osios atminimo, Dariaus ir Girėno medalių. Neva verti šių apdovanojimų juos jau yra gavę. Tai biurokratiškas požiūris.

(keliamą į 3 psl.)

Aktualijos

■ Vykusioje opozicijos TS(LK) partinėje konferencijoje nuspręsta nuo balandžio mėn. pradėti platinti anketas, kuriose rinkėjai galės išsakyti aktualias problemas ir siūlyti sprendimo būdus.

Daugumos partneriai, socialdemokratai ir socialliberalai, neneigia galimybės, jog jiems dar pirmajame ture pavyks susitarti ir prezidento rinkimuose kels vieną kandidatą.

■ Valdžios pareigūnų pasi-sakymai ar sprendimai visuomenėje, žiniasklaidoje priimami ne kaip veiksmas, nukreiptas į aptariamą problemą, o kaip rinkiminė akcija. Visuomenė, politikos analitikai, žurnalistai liguistai seka galimų kandidatų veiksmus ir ieško rinkimų pradžios ženklų kiekvieno galimo kandidato veikloje.

■ "Vilniaus dešimtuko" susitikimas Bukarešte, kurio dalyviai: Albanijos, Bulgarijos, Kroatijos, Lietuvos, Latvijos, Estijos, Slovakijos, Slovėnijos, Makedonijos ir Rumunijos vyriausybės vadovai, gali paspartinti NATO plėtrą.

■ Dėl NATO plėtros Rusija gali pakeisti saugumo koncepciją. Tai pareiškė iš NATO Parlamentinės Asamblėjos komiteto posėdžio Maskvoje sugrįžęs Estijos parlamento Valstybės saugumo komisijos narys T. Tamsaras.

■ Galutinis sprendimas dėl šalių, kurioms bus pasiūlyta stoti į NATO, iki spalio mėnesio nebus priimtas. Apie tai informavo JAV valstybės sekretoriaus pavaduotojas R. Armitidžas.

■ Lietuvos parlamentarai nedramatizuoja Rusijos eksperto pareiškimo, jog Rusijos ir Lietuvos siena de jure neegzistuoja. Jie ragina šalies valdžią nepasiduoti provokacijoms ir nedaryti Maskvai kokių nors nuolaidų dėl Valstybės Dūmoje vilkinamo sienos sutarties ratifikavimo.

■ Paskutinę kovo savaitę į Kosovą dalyvauti NATO vadovaujamoje taikos įvedimo misijoje išvyko šeštasis Lietuvos karių būrys.

LPKTS tarybos konferencijoje

Kovo 23 d. įvyko LPKTS tarybos konferencija. Prieš pradėdant svarstyti darbotvarkės klausimus buvo pagerbti jubilatai: LPKTS pirmininkas P.Jakučionis (jam įteiktas I laipsnio žymuo "Už nuopelnus Lietuvai"), skyrių pirmininkai - Varėnos - V.Kaziulionis, Garliavos - M.Babonas, Ukmergės - A.Zailskas, tarybos nariai - A.Kralikas, R.Paplauskas.

Valdybos pirmininko pavaduotoja J.Marcinkevičienė informavo, kaip vykdomi priimti valdybos posėdžių ir paskutinės konferencijos nutarimai. Atliktų darbų virtinėje: Jaunimo komitetas surengė konferenciją, dalyvauta protesto mitinge prie LR Seimo rūmų prieš gražintinių gyvenamųjų namų antrąją nacionalizaciją ir valstybinių pensijų mokėjimą stribams. Surengtas išplėstinis valdybos posėdis, į kurį buvo pakviesti LPKTS nariai, dirbantys savivaldybių tarybose.

Pranešimą politiniais ir organizaciniais klausimais padarė LPKTS pirmininkas P.Jakučionis. Kaip Seimo narys - pirmininkas pateikė Seime svarstomų klausimų santrauką, komentavo priimamų poįstatyminių aktų svarbą:

- Po savaitės bus pasirašytas susitarimas su Lenkija dėl pavardžių rašymo lenkiškais rašmenimis, - sakė P.Jakučionis. - Tai nelygiateisiškas susitarimas, kadangi lenkų Lietuvoje yra 300 tūkst., o lietuvių Lenkijoje - 30 tūkst.

Sprendžiant šį klausimą kol kas einama išlygų keliu, o Lietuvos lenkai-"autonomininkai" negatyviai vertina Lietuvos pasirengimą stoti į NATO bei ES. Susirūpinimą kelia siekis, kad tam tikros Rusijos struktūros įsitvirtintų Lietuvos strateginėse šakose - dujų, naftos srityje - ir tai, kad į šias šakas bandoma įsiterpti per tam tikras struktūras iš Vakarų.

Pirmininkas kalbėjo apie dabartinę Lietuvos žemdirbių padėtį. Jis sakė, jog jų balsas turi būti išgirstas Seime ir Vyriausybėje, tačiau diktato ar kokio nors spaudimo iš jų pusės negali būti. Kritiškai vertinti Seimo Pirmininko A.Paulausko Kovo 11-osios proga pasakyti žodžiai apie kolaborantus ir kolaboravimą bei pastarosiomis dienomis Seimo nario J.Veseloskių žalos atlyginimo tremtiniams ir politiniams kaliniams pataisos. Visa tai verčia daryti išvadą, kokia linkme dirba šiandieninis Seimas, sakė pranešėjas. Kur kas "svarbiau" azartinių lošimų namų įteisinimas, loterijų tinklo plėtimas ir kito moralškai pavojingo verslo išlaisvinimas už tokius paprastus ir būtinus mums, politiniams kaliniams bei tremtiniams, klausimus, kaip labdaros siuntų neapmokestinimas, pensijų didinimas, nekilnojamojo turto gražinimas.

Kalbėdamas apie rinkimus P.Jakučionis ragino tinkamai jiems pasirengti, gerai

apgalvoti teikiamas kandidatus. Ypač svarbu, kad kandidatas būtų populiarus savaime rajone, mieste, seniūnijoje, tada galime tikėtis sėkmės. Jis paragino neužmiršti ir LPKT sąjungos reformos.

LPKTS skyrių veiklos klausimus aptarė Tarybos pirmininkė V.Briedienė.

- Mes - vienintelė jėga Lietuvoje, kuria žmonės dar tiki, - sakė pirmininkė. - Sutelkime jėgas, padarykime viską, kad ateities kartos mumis patiktų. Puiki proga tai įrodyti - būsimieji rinkimai. Siūlykime į naujos sudėties savivaldybių tarybas savo žmones ir patikėkime patys: dar daug galime nuveikti.

Konferencijoje atsiskaitė Mandatų ir etikos komisijos pirmininkas P.Meškauskas. Apie rengimąsi rinkimams konferenciją informavo apskričių koordinatoriai. Rinkimų programos klausimais kalbėjo J.Marcinkevičienė. Patvirtinta Vyriausiojo rinkimų štabo kiekybinė sudėtis ir LPKTS atstovas Vyriausiojoje rinkimų komisijoje - P.Gvazdauskas.

Patvirtinti naujai išrinktų LPKTS skyrių pirmininkai: Vilniaus - P.Gvazdauskas, Pakruojo - S.Janušauskienė, Elektrėnų - S.Paukštys, Griškių - J.Stanėnas, Radviliškio - S.Janušonienė, Varėnos - J.Ciūnys, Telšių - V.Vasiliauskas, Kuršėnų - R.Fabijonavičius.

Parengė
Aušra ŠUOPYTĖ

LR teisingumo ministrui Vytautui Markevičiui LR generaliniam prokurorui Antanui Klimavičiui Šiaulių m. prokurorui Gintautui Vileikiui

Paminėjome 12-ąsias Lietuvos Nepriklausomybės atkūrimo metines. Tai džiaugsmo, pasididžiavimo, pasiaukojamos drąsos ir meilės amžinosiems vertybėms: Tiesai, Laisvei, Grožiui ir Gėriui, įrodymo rezultatas. Su kiekviena diena Tėvynės padangė šviesėja, bet dar dažnai saulę užstoja juodi nusikaltimų debesys - dar mūsų šalyje klesti nepažabotas nusikalstamumas.

Prieš keletą metų buvo mestas šūkis: "Stabdyk nusikalstamumą - nelik abejingas matydamas skriaudžiamą kaimyną, vagiant, naikinant visuomeninį turtą". Ir daugelis tai suprato kaip pilietinę pareigą. Bet, deja, mūsų teisėsauga kitaip supranta. O gal iš tikrųjų reikia šaltai stebėti, kaip žaginamos nepilnametės, žudomos moterys ir vaikai, kaip plėšiamas visuo-

menės ar valstybės turtas, ir nekišti savo nosies?

Kaip kitaip paaiškinti šių metų vasario 7 d. įvykį Šiauliuose, kai 80-metis sąžiningas Šiaulių miesto gyventojas, išgirdęs vagis (tai atsitiko Šiaulių statybos ir komunalinių paslaugų mokyklos valgykloje Povilas Petrauskas - ilgametis mokytojas, gyvenęs toje mokykloje), ilgai negalvojęs pasiėmė pistoletą, kuriam turėjo leidimą, išbėgo į kiemą ir pamatęs išbėgančius iš valgyklos vagis liepė jiems sustoti. Šiems nepaklūsus, iššovė kelis kartus į viršų, o paskutinį šūvį klupdamas paleido žemiau į kojas. Kaip vėliau išaiškėjo, vienas šūvis kliudė antrąjį išbėgantį vagį ir sužeidė. Vagis - Augimantas Bankovskij. Beje, jau penkis kartus už panašius "žygdarbius" teistas. Povilas Petrauskas buvo sulai-

kytas, atimtas ginklas, iškelta baudžiamoji byla ir Šiaulių teisėsauga Povilui Petrauskui skiria nuo 2 iki 7 metų laisvės atėmimą.

Susimąstykite, gerbiami Šiaulių teisėsaugos ir teisėtvarkos darbuotojai. Jūs skiriote savo pagalbininkui - kovojusiam su nusikaltėliais - ilgus metus nelaisvės, o Augimantui Bankovskij ir jo bendražygiams šis poelgis bus paskatinimas.

LPKTS Šiaulių sk. pirmininkas
Česlovas DIRKĖ
Tautininkų sąjungos Šiaulių sk. pirmininkas **Reimundas VARAPICKAS**
LKDP Šiaulių sk. pirmininkas **Vincentas LAMANAUSKAS**
LPKTB Šiaulių sk. pirmininkas **Juozas MOCIUS**
LDS tarybos narys **Albertas KAVOLIŪNAS**

Laiko pulsas

■ Seniau lietuvių inteligentą pažindavo iš "kinkų drebejimo". Ši savybė nesvetima ir dabartiniams tautos išrinktiesiems. Užteko J.Primakovui ir I.Ivanovui pareikšti neigiamą nuomonę apie SSRS okupacijos žalos atlyginimo įstatymą, iškart Seime į darbotvarkę buvo įtrauktas skandalingas J.Veseloskių šio įstatymo atšaukimo projektas. Valdančioji dauguma ir jiems prijaučiantys šio įstatymo priėmimą vadina klaida, nes Rusija nesiruošia mums duoti nė skatiko. Neva šio įstatymo galiojimas yra pagrindinė kliūtis Rusijos Dūmai rati-fikuoti sienos sutartį su Lietuva. 1992 metais Lietuvoje įvykusio referendumo metu dauguma šalies gyventojų pasisakė už tai, kad žlugusios SSRS teisių perėmėja Rusija kompensuotų okupacijos metais padarytą žalą Lietuvai. Tautos valią, pareikštą referendumo metu, valdančioji dauguma įvardija klaida. O gal valdančiajai daugumai ir jos satelitams atrodo, kad Lietuva iš viso nepatyrė okupacijos poveikio?

■ Vyriausybės vadovas A.Brazauskas kaltina Europos Tarybą, kad ši nepritaria vienašališkai Lietuvos bičiulystei su autoritariniu A.Lukašenko režimu, Seimo pirmininkas A.Paulauskas šlovina mokėjimą kolaboruoti, o buvęs užsienio reikalų ministras P.Gylys dalyvaudamas vienoje televizijos laidoje išskėlė hipotetinį teiginį, jog ir pati Kovo 11-oji gali būti traktuojama kaip klaida. Nuolat pasireiškiantis sovietinės praeities ilgesys kelia sumaištį visuomenėje ir tikrai neskatina produktyvios kūrybos. Lietuva okupacijos metu patirtą žalą įvertino 80 mlrd. litų. Rusija, išgąsdinta įspūdingos sumos, atsisakė svarstyti žalos atlyginimo klausimą, kartu tarsi paneigdamas ir pačios okupacijos faktą. Lietuva gali derėtis tik dėl žalos atlyginimo dydžio, o ne dėl pačio teisingumo principo. Rusija, kaip SSRS teisių perėmėja, privalo pripažinti Lietuvos teisę į patirtos okupacijos atlyginimo žalą. Pripažindama Lietuvos teisę į tam tikrą kompensaciją už okupacijos metu patirtus nuostolius, Rusija patvirtintų ir savo demokratinių pokių negrįžtamumą, kaip tai įvyko pokarinėje Vokietijoje. Lietuvai nederėtų atsisakyti savo siekių vien tik todėl, kad dabar tai atrodo sunkiai įgyvendinama.

■ Švietimo ministras A.Monkevičius patikėjęs, kad valstybėje iš tikrųjų norima represuoti švietimo sistemą, ir ėmęs neišvengiamų reformų pateko į kairiųjų ir jų lyderio nemalonę. Ministras buvo apkaltintas saviveikla, neloyalumu premjerui ir jo aplinkai. A.Monkevičiui buvo įteiktas ultimatumas - per savaitę pristatyti švietimo įstatymo projektą Vyriausybės svarstymui. Reikalavimas stabdyti švietimo reformą premjero A.Brazausko įvardijamas stabtelėjimu. O dar geriau - tūptelėjimu. Juk būtent trepsėjimas vietoje ir yra išskirtinis socialdemokratų bruožas: imituoti reformą, beveik nieko nereformuojant. A.Monkevičius sulaukė palaikymo iš opozicijoje esančių konservatorių. Savo deleguotą ministrą palaikė ir socialliberalai. Jų lyderis A.Paulauskas pareiškė, jog negalima daryti švietimo reformos pagal vienos partijos (socialdemokratų) su-
pratimą ir norus - tam reikalingas kuo platesnis partijų sutarimas. A.Monkevičius gali tapti pirmąja atsirandančios įtampos tarp koalicijos partnerių auka. Socialliberalai verčiami paremti socialdemokratų planus sujungti prezidento ir savivaldybių rinkimus. Ar švietimo ministro postas to vertas?

■ A.Brazausko užsispyrimas nepaviešinti savo sprendimo dėl balotiravimosi į prezidento postą varo į neviltingą ne tik koalicijos partnerius socialliberalus, bet ir valdančiosios daugumos atstovus - socialdemokratų. Pastarieji bėgsta, kad nespės surengti rinkimų agitacijos savo kitam galimam kandidatui, jei A.Brazauskas vis dėlto nuspręs nesibalotiruoti į prezidento postą. Nors tarp galimų socialdemokratų kandidatų prezidento rinkimuose minimos bent šešios kandidatūros, pradėdant J.V.Paleckiu ir baigiant R.Dovydeniene, nė vienas iš jų neturi tokios ilgametės patirties ir politinio svorio visuomenėje kaip dabartinis premjeras. Realiai sutrukdyti A.Brazauskui antrą kartą būti išrinktam prezidentu gali tik sveikatos būklė ir dabartinis Prezidentas V.Adamkus, jei nuspręstų balotiruotis antrai kadencijai iš eilės.

■ Pramonininkų konfederacijos apsisprendimas neremti kandidatų pirmajame rinkimų ture gali pakoreguoti partijų apetitus prezidento rinkimuose. Liberalų kandidatas E.Gentvilas neatmetė galimybės, kad dešinėsios ir centro dešinės partijos gali susitarti dėl vieno kandidato ir jį paremti jau pirmajame rinkimų ture. Konservatoriai prakalbo apie nacionalinį susitarimą, analogišką tam, kurį Airija priėmė 1988 m. Tada politikai, verslininkai, mokslininkai, profsąjungos pasirašė visuomenės santarvės ir solidarumo įsipareigojimą. Tai padėjo Airijos ekonomikai per trumpą laiką išaugti dvigubai. Konservatorių manymu, tokio susitarimo lyderis turėtų būti šalies vadovas V.Adamkus.

Juozas KUNDROTAS

Valstybės apdovanojimų įstatymo projektas tobulintinas

(atkelta iš 1 psl.)

Yra nemažai žmonių, nelai-kančių piliečio pareigos, kurią atliekant kartais rizikuojama sveikata ir gyvybe, nei nuopelnu, nei žygdarbiu. Jų veikla kartais būna individuali ar net anoniminė. Tik po kurio laiko gali iškilti viešumon darbai, verti vadinti ypatingais nuopelnais. Dėl to nereikėtų išvardytų medalių atsisakyti. Kol yra gyvi per Sausio 13-osios įvykius ar Medininkuose nužudytųjų artimieji, liesti jų negalima, tiesiog nepadoru.

Svarstant įstatymo projektą Seimo švietimo, mokslo ir kultūros komitete projekto autoriai sutiko šį siūlymą atsiimti. Svarstyme priartama siūlymams Lietuvos kariuomenės kūrėjų savanorių medaliu, Šaulių žvaigždės ir Šaulių žvaigždės medaliu apdovanojimų skyrimą ir teikimą perduoti Krašto apsaugos ministerijai, o Dariaus ir Girėno medaliu apdovanojimų – Susisiekimo ministerijai.

Seimo narys A.Stasiškis pasiūlė steigti Margirio ordiną, kuriuo būtų apdovanojami Laisvės kovų dalyviai už ypatingus nuopelnus kovo-

je prieš okupantus, už ryžtą aukoti savo laisvę, sveikatą, gyvybę dėl Lietuvos laisvės. Manau, kad šis pasiūlymas prasmingas ir Seimas jį turėtų priimti.

Abejotinas įstatymo autorių teiginys, kad senųjų medalių išvaizda yra pasenusi ir keistina. Medalis yra meno kūrinys. Ilgainiui jis įgyja istorinę, meninę išliekamąją vertę. Galbūt medalio kompozicija galėtų būti patobulinta, tačiau visai naujas, modernus seno pavadinimo medalio dizainas gali būti suprantamas kaip klastotė.

Vytauto Didžiojo ordinas su aukso grandine galėtų būti aukščiausias Lietuvos valstybės apdovanojimas aukščiausiems valstybės vadovams. Ne vien tik prezidentui. Bet jis turėtų būti teikiamas ne pareigas pradedančiam eiti pareigūnui kaip regalija, o jas baigus eiti už naudingą veiklą tautai ir valstybei arba už ypatingus nuopelnus. Prezidento regalija galėtų būti kitas ženklas.

Ordinų reikšmingumo laipsniavimas sukelia problemų. Daug kas kartais net nesupranta, kuris ordinas

yra reikšmingesnis – pirmojo ar penktojo laipsnio. Geras yra pasiūlymas ordinų pavadinimuose vietoje laipsnių naudoti kryžius. Tik reikėtų dar diskutuoti dėl kryžių pavadinimų: komandoro, karininko, riterio.

Naujame Valstybės apdovanojimų įstatyme reikia išspręsti kitą opią problemą. Tai valstybės paramos už ypatingus nuopelnus aukštais apdovanojimais pagerbtiems asmenims klausimas, kai apdovanotieji patenka į sunkią materialinę padėtį, negali sudurti galo su galu ir iš nevilties griebiasi kraštutinių priemonių. Šiuo aspektu Prezidento siūlymas Vyčio kryžiaus ordino kavaliariams neskirti žemės sklypų yra ginčytinas. Vieni ordino kavaliariai tuos sklypus gavo, kiti – ne. Be to, žemės sklypus gauna Kovo 11-osios signatarai. Kažin ar Vyčio kryžiaus ordino kavaliariai yra mažiau nusipelnę?

Materialinis atlyginimas už nuopelnus tautai ar valstybei moraliniu aspektu yra nepriimtinas, bet valstybė privalo pasirūpinti, kad ypač nusipelnę žmonės nesurstų.

Ričardas ŠALČIUS

Absurdiškos pretenzijos

Karaliučiuje įvykusiame NATO Parlamentinės Asamblėjos Civilinių reikalų komiteto atvirame posėdyje, kuriame dalyvavo ir trys Lietuvos Seimo nariai, Rusijos Valstybės Dūmos atstovas V.Syrovatka pareiškė, kad Rusijos ir Lietuvos siena de jure neegzistuoja... Pasak V.Syrovatkos, Lietuva aneksavo Klaipeidos krašto teritoriją ir todėl Rusijos Valstybės Dūma atsako ratifikuoti 1997 metais pasirašytą Rusijos ir Lietuvos sutartį dėl sienų. Be to, Rusijos atstovas pranešė, kad Valstybės Dūmos Konsultacinė ekspertų taryba nacionalinio saugumo klausimais jau rengia kreipimąsi į Rusi-

jos Konstitucinį teismą, kad šis pripažintų 1997 m. pasirašytą Rusijos ir Lietuvos sutartį dėl valstybinės sienos sausumoje ir Baltijos jūroje negaliojančia.

Europos diplomatinuose sluoksniuose neabejojama, jog dėl NATO plėtros į Rytus, pirmiausia dėl Baltijos valstybių priėmimo, Rusijos spaudimas šioms šalims vis labiau didės. Neseniai Maskvoje įvykusiame NATO Parlamentinės Asamblėjos komiteto posėdyje Rusijos Valstybės Dūmos gynybos komiteto pirmininkas generalas A.Nikolajevas pareiškė, kad Rusija bet koku atveju priešinsis NATO plė-

rai, o jeigu ta plėtra vis dėlto vyks, tai Maskva pakeis dabartinę savo saugumo koncepciją. Tai reiškia, apie ką jau ne kartą buvo paskelbusi Rusijos gynybos ministerija, kad prie sienų su Baltijos valstybėmis bus sutelkta puolamoji ginkluotė.

Šiomis dienomis Rusijos užsienio reikalų ministras I.Ivanovas lankėsi Berlyne. Paklaustas, ar pasikeitė Rusijos požiūris į NATO plėtrą, atsakė, jog įstojus į Aljansą dviem ar trimis naujomis narėmis nepadidės šių naujai įstojusių šalių saugumas. Tai galima vertinti tik kaip atvirą Maskvos grasinimą ir šantažą.

Tuskulėnų parko sukūrimo programa

Buvusio Tuskulėnų dvaro teritorijoje rasti 706 žmonių palaikai, 40 iš jų – identifikuoti. Kapavietėje buvo laidojami KGB rūsioose nužudyti Lietuvos gyventojai – rezistencijos kovotojai, žydų genocido vykdytojai bei

kriminaliniai nusikaltėliai. Aptikta ir lenkų kareivių palaikų.

Vyriausybė pavadė 1998 m. įkurtai Tuskulėnų aukų atminimo įamžinimo komisijai parengti Tuskulėnų rimties parko kūrimo progra-

mą. Tarp siūlymų yra ir toks – parko teritorijoje statyti kupolo formos koplyčią su kolumbariumu, kuriame būtų perlaidoti KGB aukų palaikai. Restauruotoje Šv. Teresės koplyčioje įkurti Lietuvos genocido memorialinį muziejų.

Sveikatos reforma - kam?

Lietuvos gydytojų sąjunga (LGS) reikalauja padidinti PSDF biudžetą, kad būtų galima sveikatos priežiūros paslaugas teikti bent 2001-ųjų lygio, kol bus parengtas ir Vyriausybės patvirtintas Lietuvos asmens sveikatos priežiūros įstaigų restruktūrizavimo planas bei numatytas tam fondas. Jei nebus atsižvelgta į reikalavimus, ketinama ruošti visuotiniam streikui. 47 parlamentarai, daugiausia atstovaujantys opozicinėms Seimo frakcijoms, parengė Seimo rezoliucijos projektą, kuriame siūloma Vyriausybei atšaukti naują sveikatos sistemos finansavimo tvarką. Opozicija tvirtina, kad Lietuvoje pinigai nekeliuoja paskui pacientą, o ir pati sveikatos apsaugos sistema skirta vaistų firmoms, brangios medicininės įrangos tiekėjams, medikams, kurie vadovauja šiai sistemai. Pacientai, dėl kurių lyg ir vykdoma ši pertvarka, nustumiami į antrą planą. Su tuo sunku nesutikti, nes ir streikavę medikai, neva bausdami ir gąsdindami Vyriausybę, tą kartą dviem valandoms nubaudė ligonį. Kažin ar bus išsiklaudyta į streikavusiųjų ir opozicijos balsą ir bus priimta Seimo rezoliucija, praktiškai stabdanti sveikatos reformą.

Premjeras A.Brazauskas pažymėjo, kad Estijoje po sveikatos apsaugos reformos liko tik 15 ligoninių, o Lietuvoje yra 105 ligoninės. Statistika taip pat negailėstinga: Lietuvoje 10 tūkst. gyventojų tenka 38 gydytojai, o Europos Sąjungoje -35, lovų skaičius ligoninėse 10 tūkst. gyventojų - 92,5, o ES - 59,5. Daliai medikų neabejotinai teks patirti bedarbio dalią. Šalyje yra 1300 vaistinių. Per du šiuo metų mėnesius išduotos licencijos steigti dar 180 naujų vaistinių. Konstitucinio Teismo sprendimas - leisti užsiimti farmacie veikla nemedikams - dar labiau pagyvins konkurenciją šios veiklos sektoriuje. 70 proc. vaistinių apyvartos sudaro kompensuojamieji vaistai. Per keletą metų valstybės skola farmacininkams už kompensuojamuosius vaistus pasiekė 200 mln. Lt, farmacininkai skolingi didmenininkams ir vaistų gamintojams.

Kažkodėl negirdime apie masinius vaistinių bankrotus. Priešingai: vien per paskutiniuosius septynis mėnesius atidarytos dar 299 vaistinės. Lietuvoje antkainis kompensuojamiesiems vaistams siekia net iki 45 proc. vaistų kainos, o nekompensuojamiesiems - perpus mažesnis. Kodėl Lietuvoje vaistai pardavinėjami brangiau nei kaimyninėse valstybėse? Kodėl taip lengvai į kompensuojamųjų vaistų sąrašus patenka patys brangiausi vaistai? Kilęs skandalas Vokietijoje galėtų būti raktas į

atsakymus. Miuncheno vyriausiasis prokuroras M.Wickas pareiškė, kad vaistų gamintojas "Glaxo" davė kyšius ir siūlė nemokamas keliones bei kitokias dovanas maždaug 4 tūkst. Vokietijos ligoninių gydytojų. Medikams siūlytos sumos svyravo nuo kelių šimtų iki keliasdešimt tūkst. litų. 2000 metais susijungus Didžiosios Britanijos vaistų gamintojams "Glaxo" ir "Smithkline Beecham" šis darinys tapo didžiausiu vaistų gamybos gigantu Europoje. Lietuvoje daugiausia kompensuojamiesiems vaistams skiriamų pinigų tenka "Glaxo Smithkline" bei "Eli Lilly". Per metus tai sudaro 80 mln. litų iš 326 mln., skirtų šiems metams. Vaistų gamintojai pasiryžę derėtis dėl mažesnių vaistų kainų, tik laukia iniciatyvos iš Sveikatos apsaugos ministerijos. "Būtų kvaila mažinti vaistų kainas, jei valstybė sumoka tik tiek, kiek prašoma", - teigia vaistų gamintojai. Sveikatos apsaugos ministras R.Dobrovolskis tikisi, kad šiais metais vaistų kainos minimaliai sumažės 8 proc., o maksimaliai - 30-40 proc. Bandant riboti gamintojų ir prekiautojų vaistais apėtitus, patvirtintos naujos kompensuojamųjų vaistų receptų rašymo ir jų išdavimo taisyklės, įsigaliosiančios nuo birželio 1 dienos. Gyventojams bus išduodami kompensuojamųjų vaistų pasai. Pirmą kartą šis pasas bus išduodamas nemokamai, o už kitus reikės mokėti po 3 litus. Negrąžinus senojo paso, naujasis gali būti išduodamas tik sumokėjus 50 Lt. Gydytojui bus draudžiama išrašyti kompensuojamuosius vaistus ar medicinos pagalbos priemones (MPP), jei kartu su kompensuojamųjų vaistų pasu nebus pateikiamas asmens dokumentas su nuotrauka, vaikams - gimimo liudijimas. Taip pat ketinama nustatyti, kokios pinigų sumos medikas gali išrašyti kompensuojamųjų vaistų ar MPP per tam tikrą laiką. Per trumpą laiką bus išspausdinta 1,5 mln. pasų. Kontraktas vertinamas 3 mln. litų. Kompensuojamųjų vaistų pasus spausdins UAB "Garsų pasaulis". Ši UAB pasirinkta be konkurso, tik atlikus apklausą. Valstybinės ligonių kasos (VLK) specialistai teigia, kad ši bendrovė pasiūlė mažiausią kainą, todėl Vyriausybė priėmė nutarimą, kuriuo leido VLK vykdyti viešąjį pirkimą iš vienintelio šaltinio - UAB "Garsų pasaulis". Opozicija kreipėsi į premjerą A.Brazauską prašydama paaiškinti Vyriausybės nutarimo priėmimo motyvus. Ar Seimo dauguma ir Vyriausybė išgirs susirūpinusių sveikatos apsauga savo piliečių balsą? Ar elgsis pagal principą - šunys loja, o karavanas eina toliau?

Jonas BALČIUS

Lietuvos Respublikos Vyriausybės nutarimas

Dėl politinių kalinių ir tremtinių bei jų šeimų narių sugrįžimo į Lietuvą 2002-2007 metų programos ir gyvenamųjų patalpų suteikimo nuomos pagrindais grįžtantiems į Lietuvą nuolat gyventi politiniams kaliniams ir tremtiniams bei jų šeimų nariams tvarkos patvirtinimo

Tęsinys. Pradžia Nr. 12

15. Persikėlimo išlaidos padengiamos pagal pateiktus jas patvirtinančius dokumentus, remiantis oficialiu Lietuvos ir užsienio valstybių valiutų kursu, galiojusių išlaidų padarymo dieną. Persikėlimo išlaidos padengiamos vieną kartą, persikėlus nuolat gyventi į Lietuvą visai grįžtančio asmens šeimai. Prie persikėlimo išlaidų priskiriama: kelionės keleiviniu traukiniu, lėktuvu ir autotransporto priemone bilietų kaina (tiesiu maršrutu nuo paskutinės nuolatinės gyvenamosios vietos už Lietuvos ribų iki gyvenamosios vietos Lietuvoje); asmeninių buitinių daiktų gabenimo krovinių traukiniais arba autotransporto priemonėmis išlaidos (jeigu persikelia vienas asmuo, apmokama už pervežimą daiktų, kurių svoris iki 5 tonų, jeigu šeima – iki 10 tonų); kitos persikėlimo išlaidos (mokestis už vizų, asmens dokumentų išdavimą, vertėjo paslaugas). Asmeninių daiktų draudimo išlaidos neatlyginamos.

16. Vienkartinės įsikūrimo pašalpos dydis vienam suaugusiam grįžusio asmens šeimos nariui – iki 3500 litų, vaikui (iki 18 metų) – iki 2500 litų. Ši pašalpa grįžusiojo šeimai gali būti padidinta 500 litų – sunkios ligos, invalidumo atveju, pensinio amžiaus asmenims, pateikusiems tai įrodančius dokumentus. Konkretus vienkartinės įsikūrimo pašalpos dydis gali būti tikslinamas (nesiekti maksimalaus) priklausomai nuo grįžtančių asmenų socialinei paramai skiriamą LR valstybės biudžeto lėšų.

17. Lietuvių kalbos grįžtantys asmenys už valstybės paramos lėšas pradėti mokytis nuo 1994 metų. Tuo rūpinasi Švietimo ir mokslo ministerijos Pedagogų profesinės raidos centras. Per keletą metų sukurta tam tikra mokymo sistema, padedanti grįžtantiems asmenims ne tik mokytis lietuvių kalbos, bet ir susipažinti su LR Konstitucija, integruotis į visuomenės gyvenimą. Geras lietuvių kalbos mokėjimas šiems asmenims yra ir adaptavimosi bei integravimosi pagrindas, kadangi nelietuviškas mokyklas baigę asmenys, turintys jų pareigyboms nustatytas atitinkamas kalbos mokėjimo kvalifikacines kategorijas (I, II ar III), turi didesnę galimybę įsidarbinti. Grįžtantys asmenys pagal turimą išsilavinimą ir pageidaujamą darbą paprastai turėtų įsigyti I arba II kvalifikacines kategorijas. Neretai asmenys, baigę kursus, po kurio laiko vėl pageidauja pasitobulinti arba įgyti specialių, jų darbui reikalingų įgūdžių. Grįžtantys asmenys mokosi ne tik Vilniuje, bet ir Kaune, Klaipėdoje, Šiauliuose, Panevėžyje, kitose vietovėse. Grįžtantys asmenys lietuvių kalbos mokosi ir suaugusiųjų mokymo centruose (Kaune, Klaipėdoje, Visagine, Šalčininkuose, Vilniaus rajone). Lietuvių kalbos kursų rengimo išlaidos padengiamos pagal sudarytas sutartis, pateiktas jų baigimo pažymėjimus ir kitus dokumentus.

18. Padengiamos neįgalių (senų, vienišų ir ligotų) grįžtančių asmenų

parvežimo į Lietuvą išlaidos pagal pateiktus jas patvirtinančius dokumentus (papildomai apmokamos ne daugiau kaip vieno lydinčio asmens išlaidos).

19. Politinių kalinių ir tremtinių palaiškų parvežimo iš buvusios SSRS teritorijos į Lietuvą išlaidos padengiamos pagal pateiktus jas patvirtinančius dokumentus (papildomai apmokamos ne daugiau kaip dviejų lydinčių asmenų išlaidos).

20. Buvusios SSRS teritorijoje nuolat gyvenantiems LR piliečiams (pensinio amžiaus asmenims, asmenims su negale), norintiems grįžti į Lietuvą ir įrašytiems į savivaldybių sudaromus grįžtančių asmenų sąrašus butui išsinuomoti, gali būti skiriama iki 1000 litų vienkartinė pašalpa, kai jie laikinai atvyksta į Lietuvą spręsti klausimų, susijusių su buto nuoma, pensiniu aprūpinimu, gydymu.

21. Grįžtančių tremtinių laikino apgyvendinimo punkto šilumos energijos išlaidos iš dalies padengiamos Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos nustatyta tvarka. Atlyginama 50 proc. šalto vandens pašildymo ir patalpų šildymo (šildymo sezono metu) išlaidų. Taigi šios įstaigos gyventojai apmoka tik pusę šilumos energijos išlaidų.

22. Buvusios SSRS teritorijoje veikiančioms lietuvių bendruomenėms, tremtinių organizacijoms finansinė parama teikiama rengiant suvažiavimus, konferencijas, kurių tikslas – skleisti informaciją neteisėtai represuotiems asmenims grįžimo, pensinio aprūpinimo, įsidarbinimo, LR pilietybės įsigijimo ir kitais klausimais.

Socialinė apsauga

23. Grįžtantys asmenys, persikėlę nuolat gyventi į Lietuvą, turi teisę naudotis socialinėmis garantijomis, numatytomis LR įstatymuose ir kituose teisės aktuose.

24. Teisę į pensinį aprūpinimą grįžtantys asmenys įgyja po to, kai persikelia nuolat gyventi į Lietuvą. Pagal LR valstybinių pensijų įstatymą (Žin., 1994, Nr.101-2018) pensinio amžiaus arba tapusiems I ar II grupės invalidais politiniams kaliniams ir tremtiniams kartu su valstybine socialinio draudimo senatvės pensija nustatyta tvarka skiriamos valstybinių pensijų bazės dydžio nukentėjusiųjų asmenų valstybinės pensijos. Šios kategorijos asmenims, neteisėto kalinimo arba tremties metu tapusiems invalidais, nepriklausomai nuo jų amžiaus skiriamos nukentėjusiųjų asmenų valstybinės pensijos: I grupės invalidams – 2 valstybinių pensijų bazių, II grupės – 1,5 valstybinių pensijų bazės dydžio. Asmeniui, kuriam pripažįstamas III grupės invalidumas, susietas su neteisėtu kalinimu arba tremtimi, skiriama 0,75 valstybinių pensijų bazės dydžio nukentėjusiųjų asmenų valstybinė pensija, iki jis sukaks senatvės pensinį amžių.

Politiniams kaliniams ir tremtiniams, išbuvusiems kalėjimuose ir

tremtyje buvusios SSRS Tolimosios Šiaurės rajonuose ir jiems prilygintoje vietovėse ne mažiau kaip 15 kalendarinių metų, skiriamos valstybinių pensijų bazės dydžio nukentėjusiųjų asmenų valstybinės pensijos, likus 5 metams iki senatvės.

25. LR transporto lengvatų įstatyme (Žin., 2000, Nr.32-890) politiniams kaliniams ir tremtiniams numatyta teisė įgyti su 50 procentų nuolaida vienkartinis važiavimo tolimojo reguliaraus susisiekimo autobusais, keleiviniais traukiniais bilietus, taip pat vienkartinis arba mėnesinis vardinius važiavimo vietinio (miesto ir priemiestinio) reguliaraus susisiekimo autobusais ir troleibusais, reguliaraus susisiekimo laivais ir keltais bilietus.

26. Nemaža dalis grįžtančių asmenų yra darbingo amžiaus. Asmenų užimtumo teises ir garantijas reglamentuoja LR bedarbių rėmimo įstatymas (Žin., 1991, Nr.2-25) ir kiti teisės aktai. Grįžtantiems politiniams kali-

fondo finansuojamas užimtumo programos.

27. Grįžtantys pensinio amžiaus asmenys, kurie dėl senatvės negalės ar tam tikrų socialinių aplinkybių negali savimi pasirūpinti, turi pirmenybę apsigyventi Vilniaus apskrities globos namuose "Tremtinių namai", veikiančiuose nuo 1997 metų. Tai specialios paskirties stacionari globos įstaiga, skirta gyventi neteisėtai represuotiems pensinio amžiaus LR piliečiams (politiniams kaliniams, tremtiniams, rezistencijos dalyviams). Grįžtantys asmenys, kuriems reikia nuolatinės globos ar rūpybos, dėl apgyvendinimo nustatytą tvarką taip pat turi teisę kreiptis ir į kitas savivaldybių ar apskričių socialinės globos įstaigas.

28. Valstybės paramos lėšų 2002-2007 metais grįžtantiems asmenims apsirūpinti gyvenamosiomis patalpomis, persikelti ir jų socialinės integracijos priemonėms vykdyti poreikis pateikiamas lentelėje:

Priemonės pavadinimas	Lėšų poreikis (tūkst. litų)							Atsakingi vykdytojai
	Iš viso	2002m.	2003m.	2004m.	2005m.	2006m.	2007m.	
Iš viso:	69035	4535	10500	11500	13500	14500	14500	
Iš jų:								
1. Apsirūpinti gyvenamosiomis patalpomis, iš viso	60000	3000	9000	10000	12000	13000	13000	savivaldybės, Socialinės apsaugos ir darbo ministerija
Iš jų:								
1.1. LR valstybės biudžeto lėšos	27500	1500	1000	2000	7000	8000	8000	
1.2. Europos Tarybos vystymo banko paskola	32500	1500	8000	8000	5000	5000	5000	
2. Persikelti ir socialinės integracijos priemonėms vykdyti	9035	1535	1500	1500	1500	1500	1500	Socialinės apsaugos ir darbo ministerija

niams ir tremtiniams, be kitiems gyventojams taikomų užimtumo garantijų, numatytos lengvatinės išlygos. Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos 1996 m. birželio 21 d. įsakyму Nr.76 (Žin., 1996, Nr.65-1561) patvirtintoje Bedarbių registravimo, pašalpų skyrimo ir mokėjimo tvarkoje numatyta, kad šie asmenys registruojami teritorinėse darbo biržose pagal jų pasirinktą gyvenamąją vietą. LR Aukščiausiosios Tarybos 1990 m. gruodžio 13 d. nutarimo Nr.I-865 "Dėl LR gyventojų užimtumo įstatymo įsigaliojimo" (Žin., 1991, Nr.2-26) 2 punkte nustatyta, kad tremtiniams ir jų šeimų nariams, reabilituotiems buvusiems politiniams kaliniams, grįžusiems į Lietuvos Respubliką nuolatos gyventi po šio įstatymo įsigaliojimo, atitinkamos bedarbio pašalpos ir stipendijos perkvalifikuojant mokamos nepriklausomai nuo ankstesnio darbo pagal samdos sutartį trukmės. Bedarbio pašalpa skiriama 8-ąją dieną nuo užsiregistravimo darbo biržoje nepriklausomai nuo darbo netekimo priežasčių. Pageidaujantieji grįžtantys asmenys siunčiami mokytis profesijos (su profesine terminologija supažindinami lietuvių kalba), atitinkančios vietos darbo rinkos poreikius, jiems nustatytą tvarką skiriama mokymosi pašalpa. Prireikus numatyta rengti iš Užimtumo

Lėšų poreikis tikslinamas kasmet, tvirtinant atitinkamų metų LR valstybės biudžetą ir Valstybės investicijų programą.

IV. BAIGIAMOSIOS NUOSTATOS

29. Šios programos įgyvendinimą koordinuoja Socialinės apsaugos ir darbo ministerija.

30. Valstybės paramą grįžtantiems asmenims persikelti ir jų socialinei integracijai vykdyti įgyvendina Socialinės apsaugos ir darbo ministerija pagal ministerijos nustatytą socialinės paramos teikimo grįžtantiems asmenims tvarką.

31. Valstybės paramą grįžtantiems asmenims apsirūpinti būstu – nuomoti savivaldybių gyvenamąsias patalpas įgyvendina savivaldybės LR Vyriausybės nutarimais skiriamomis LR valstybės biudžeto ir Europos Tarybos vystymo banko paskolos lėšomis.

32. Valstybės parama grįžtantiems asmenims apsirūpinti būstu – nuomoti savivaldybių gyvenamąsias patalpas teikiama iki 2007 m. gruodžio 31 dienos.

Patvirtinta LR Vyriausybės 2002 m. kovo 5 d. nutarimu Nr.320

(B.d.)

Labai slaptai

SSSR valstybės saugumo ministro pavadootojui generolui leitenantui drg. Riasnomui

Maskva

drg. Aleksandrovui
Raslanas
1952 07 24

PRANEŠIMAS

Apie nepavykusią operaciją sulaukiant Amerikos šnipą Širvį ir jį saugančius banditus.

Šių metų liepos 17 d., vadovaujant valdybos 2-N MGB Lietuvos SSR papulkininkui Žulikovui ir UMGB Kauno srities viršininkui Synicinui, panaudojant anksčiau sulaukytą Tauro apygardos bandos vadeivą J. Janauską (Demoną), buvo atlikta operacija sulaukyti Amerikos šnipą Širvį-Sakalą ir jį saugančius banditus.

Pagal planą š.m. liepos 18-osios naktį aštuonių agentų smogikų grupė, vadovaujama vyresniojo operatyvino darbuotojo leitenanto Žalino, lydinti Demoną, atvyko į pastarojo nurodytą Širvio bunkerio vietą.

Uždavinys agentams-smogikams - sugauti banditus bunkeryje pritaikant priemonę "Neptūnas" 7/22. Jei bunkeryje bus tik banditai, saugantys Širvį, išsiaiškinti, kur jis (Širvy) išėjo, sutarti laiką ir susitikimo vietą su juo.

Jeigu bunkeryje banditų nebus, iškvieisti bunkerio laikytoją ir per jį paskirti dieną bei susitikimo vietą su Širviu ir jį saugančiais banditais.

Liepos 18-ąją pirmą valandą nakties agentų-smogikų grupė (smogikai - Žilvitis, Aras, Aštrus), su kuriais buvo ir Demonas, keliasdešimt metrų nuo Širvio bunkerio netikėtai sutiko išėjusius iš miško bunkerio laikytojus - Paukštį ir Paukštytę.

Agentai pradėjo kalbėti su Paukštyte, o Paukščiui pasiūlė eiti namo. Paukštytė pažino Demoną ir apsidžiaugė. Papasakojo, kad praėjusį kartą Demonui lankant bunkerį banditai pagalvojo, kad tai kareiviai, ir pabėgo. Vėliau sužinoję, kad tai buvo Demonas, sugrįžo.

Paukštytė sunerimo ir iškart nuėjo perspėti banditus apie Demoną atvykimą. Už 2-3 minučių grįžusi pranešė, kad Širvy su banditais sėdi tik už kelių metrų nuo Demonų grupės.

Paukštytė pasiūlė Demonui pirmiau nueiti vienam, o po to nusivesti ir savo draugus, paaiškindama, kad taip pasielgti prašęs Sakalas, nes eina gandai apie kažkokio

Nepavykusi operacija

Ilgus metus Lietuva buvo pavergta, bet nenugalėta. Pasaulio tautos neišbraukė Lietuvos iš Europos žemėlapiu, gerbė mažytės tautos didelę kovą už savo laisvę. Laikui bėgant žuvo partizanai, silpo pasipriešinimas, triumfavo okupantai. Ir štai tokiu metu palaikyti Lietuvos kovą už laisvę (bent moraliai) iš laisvojo pasaulio atskrido pirmieji desantininkai (1950 10 03). Tai - Klemensas Širvy-Sakalas, Juozas Lukša-Skrajųnas, Skirmantas, Benediktas Trumpys-Rytis. 1951 04 19 atvyko Julijonas Būtėnas-Stėvė ir Jonas Kukauskas-Gardenis. Apie pasirodžiusius desantininkus tuoj pat sužinojo saugumas. Prasidėjo didžiulė desantininkų medžioklė.

Šiuo metu tebėra gyvas tik Klemensas Širvy, kiti, išskyrus J. Kukauską, žuvo nelygioje kovoje.

Dabar plačiai kalbama apie laisvojo pasaulio savanorius, jų veiklą Lietuvoje, kovos reikalingumą ir pasekmes.

Mielieji pasipriešinimo dalyviai, patys spęskite apie desantininkų pasirodymą Lietuvoje - pakenkė jie pasipriešinimui ar padėjo?

Skaitytojams pateikiame dokumentus iš slaptų KGB archyvų apie paskutinio desantininko Klemenso Širvio persekiojimus, jo areštą ir tolimesnį likimą.

Pasipriešinimo istorijos komitetas

bandito sugavimą.

Pagal agentų-smogikų pareiškimą, ryšininkė vis bandė Demoną atitraukti nuo smogiko Aštrus, prie kurio Demonas buvo pririštas. Demonas elgėsi teisingai ir ryšininkei neparodė, kad yra pririštas.

Tuo pačiu metu prie krūmuose esančio smogiko Kirvio pasirodė banditas Narsutis ir atstatęs pistoletą paklausė, kas jis. Negalėdamas panaudoti savigynos priemonių, Kirvis pareiškė, kad jis - savas, atėjęs su Demonu, ir paėmęs Narsutį už parankės nuvedė prie Demonų grupės. Prisiartinęs prie grupės Narsutis šiltai pasveikino Demoną, bet šis nebuvo nuoširdus ir į pokalbį su Narsučiu nesileido. Į tai Narsutis atkreipė dėmesį. Smogikai savo iniciatyva kartu su Demonu ir Narsučiu nuėjo susitikti su Širviu.

Paėjus keletą žingsnių smogikas Kirvis, vedęs Narsutį už parankės, davė ženklą jį sulaukyti, nes Narsučio elgesys pasirodė įtartinas. Dviese su smogiku Aštrus puolė Narsutį, bet šis, būdamas fiziškai stipresnis, išsiveržė iš smogikų ir pasinaudojęs tamsa tankiame eglyne pasislėpė.

Paleisti keletas šuvių tikslo nepasiekė. Paukštytė pasislėpė, Širvy su kitais banditais nepastebimai pasitraukė. Narsučio paieška buvo bevaisė.

Išanalizavus visus duomenis galima daryti išvadą, kad operacija nepavyko dėl vyresniojo smogiko Kirvio skubotų veiksmų, nevykusių priemonių sulaukiant Narsutį ir operacijos vadovų nesklaidžių instruktažų smogikams.

Pasislėpusių banditų paieška rezultatų nedavė.

Imamasi priemonių sutrukdyti Širviui pasiekti Lakštingalos ar Plutono bandas. Galimose banditų perėjo-

se paliekami slapukai ir pasalos.

Demonas su agentais smogikais lanko ryšininkus ir banditų pagalbininkus bandydami užtušuoti Demoną nesėkmes ir surasti galimybę iškvieisti banditus. Per Demoną bandoma bandos vadeivą Plutoną iškvieisti į susitikimą su Širviu, vėliau panaudojant jį prieš Širvį ir Kęstučio rinktinę.

Per Demoną ryšius su bandos vadeiva Staniškiu-Litu imamasi priemonių sukompromituoti Širvį prieš kitus banditus. Į Širvio paiešką plačiai įsitraukė rajonų MGB agentūra.

Lietuvos SSR valstybės saugumo ministras generolas majoras Kondakovas
1952 m. liepos mėn. 20 d.
(NC/500 - C/695)

RAŠLANO IR KONDAKOVO PRANEŠIMO MASKVAI PAPILDYMAS

Laimingai pasitraukęs iš Demonų pinklių 1952 07 18 K.Širvy-Sakalas su draugais bandė pasiekti Lakštingalos kontroliuojamas apylinkes, bet visi keliai buvo užblokuoti. 1952 07 24 patekęs į pasalą Širvy buvo sunkiai sužeistas ir paimtas gyvas. Jį lydėję partizanai laimingai pasitraukė (buvo sužeista tik partizanė Stankevičiūtė-Regina). Beveik dvejus metus išbuvęs Lietuvoje su ginklu rankoje (1950 10 03 - 1952 07 24) Širvy-Sakalas, Judo išduotas, baigė desantininkų epopėją.

Prisiminus Lietuvos partizaną Vanagą, išduotą Žinomo, papuolusio tik 1956 m., ir jo tardymą, galima susidaryti vaizdą, kokiomis priemonėmis buvo tardytas K.Širvy. Juk ir tardymo vieta, ir tardytojai buvo tie patys Antroji desantininkų grupė

Ilona Stankevičiūtė 1956 m. Džiumabeke

pė į Lietuvą atvyko 1951 04 19. Grupę sudarė Julijonas Būtėnas-Stėvė ir Jonas Kukauskas-Gardenis. Iš pradžių apsisustojo Šunkarių miško bunkeryje (Šakių r.). Juos globojo, maitino vietiniai gyventojai J. Viržaitis ir I. Stankevičiūtė. Susisieję su partizanais Stėvė ir Gardenis persikėlė į Petro Jurkšaičio-Beržo bunkerį.

Praslinkus vos mėnesiui nuo jų atvykimo (1951 05 21), Beržo bunkeris buvo apsuptas. Beržas žuvo, Julijoną nu-

šovė pats Kukauskas ir perėjo tarnauti kitiems šeiminiškams. Dirbo sąžiningai - kaip Judas temoka. Išpasakojo ne tik tai, ką žinojo, bet ir tai, ko nežinojo. Ilona Stankevičiūtė buvo suimta ir išgabenta į koncentracijos stovyklą. Demonas 1953 m. buvo suimtas ir 1954 m. likviduotas. Panašus ir kitų niekšų likimas.

Rengiant straipsnį panaudota medžiaga: LKA Nr. 3-4, žurnalas "Į laisvę", 1996 m. Nr. 123

Jonas Gudzevičius, 4 - Klemensas Širvy, 5 - Albinas Kazakevičius, 7 - Kostas Kišonas.

Kviečia Utena

Birželio 7-8 dienomis Utenoje vyks 6-oji respublikinė tradicinė tremtinių dainų ir poezijos šventė "Leiskit į Tėvynę". Ta proga šio renginio Fondas skelbia konkursą geriausiems poezijos rinkiniams tremties tema išsiaiškinti. Rinkinių autoriai, užėmę I, II, III vietas, bus premijuojami. Konkurse gali dalyvauti tik Utenos apskrityje gyvenantis arba gimęs asmuo.

Norintys dalyvauti konkurse iki gegužės 20 d. pristato savo poezijos rinkinį į Fondo valdybą (Maironiu g. 8, Utena).

Tremtinių dainų ir poezijos šventės "Leiskit į Tėvynę" fondo valdyba

Janina SEMAŠKAITĖ

Pijus KRUSINSKAS

Vynas kriaušių taurėse

*Tęsinys.
Pradžia Nr. 10*

Jam buvo sunku valdyti ginklą, nors kautynėse vis dar būdavo kartu su sveikaisiais. Per kautynes Mogiškės kaime jis buvo sužeistas antrą kartą. Tada partizanus smarkiai apšaudė enkavėdistų dalinys. Mes gyvenome malkinėje. Jis užėjo pavalgyti. Partizanus dar šelpė daugelis kaimo žmonių. Sutemus, po kautynių atėjęs pas mus jis pasakė: "Būrį smarkiai apšaudė. Kulkos tiesiog skraidė aplink mane ir nė viena nekliudė. Gaila... Draugai jau nenori su manimi eiti į pavojingesnes užduotis, nes aš jau ne karys, Albina..." Jis tada ilgai kalbėjo apie savo skausmą. Nelaimingas, nes sužeistas ne tik jo kūnas, bet ir kovotojo siela. Jo bendražygiai baiminosi, nes jis per kiekvienas kautynes veržėsi pirmutinis į pavojų. Petras jau norėjo žūti... Deja, likimas jam nelėmė žūtis atviroje kovoje su priešu. Vėliau žmonės kalbėjo, kad jis išdavęs kelis partizanus. Gal taip ir buvo?.. Smerkdami mes dažnai pamirštame, kokius baisius kankinimo būdus naudojo kagiebiai. Tikiu tik tuo, ką mačiau: jeigu jis ką nors ir išdavė, tai neatlaikęs nepakeliamos kančios ir skausmo".

Teko sutikti visokių žmonių

"O štai Petkevičių-Pipirą pamenu visai kitoki: negailestingai griežtą sau ir kitiems, įtūžusį po draugų žūtis. Su juo esu susitikusi gyvendama pas dėdę Jakučionį. Man liko neaišku, kas atvedė į mišką Kazį ir Albiną Buzus? Jie nepritapo nei prie okupantų valdžios, nei prie partizanų kovos. Negi juos į miškus išvijoj turto godulys, noras plėšikauti? Jie labai daug bloga padarė partizanų vardu. Už tai partizanoi Albiną (Bijūną) sušaudė. Kazį suėmė enkavėdistai. Vedamą areštūnėn jį atsitiktinai pamatė Juozas Jakučionis. Kazys garsiai, kad visi įsidėmėtų, pasakė: "Kai grįšiu iš kalėjimo, išpjausiu visą Pajiesio kaimą! Taip ir pasakyk!" Pajiesio jis neišplovė, negrįžo iš tremties... Mano šešioliktąjį pavasarį atėjo baisiausias laikas, kai netgi savaisiais nebegalėjai pasitikėti. Daug metų partizanavęs Antanas Gudynas-Speigas jau sirgo: tapo nervingas, labai jaudinosi, jeigu kas nors ką nors padarydavo ne taip, niekam neatleisdavo nė menkiausios klaidos, pasidarė įtarus. Visiems darėsi pernelyg sunku: ir partizanams, kurie kovojo, ir tiems, kurie juos rėmė, gelbėjo, padėjo išlikti. Patys ryškiausi, gražiausi ir skaudžiausi susitikimai buvo su Juozu Lukša, kurio ryšininke teko ir man kurį laiką pabūti".

Ryšininės veikla dar nesibaigė

Kai buvo sudeginta tėvų sodyba, Albina trejus metus slapstėsi nuo tremties, nelankė gimnazijos. 1949-aisiais

pusbroliui Antanui Lukšai¹ pavyko susitarti su matematiku Matulaičiu bei kitais Veiverių gimnazijos mokytojais ir ji vėl pradėjo mokytis. Tuo metu jau daug kas iš jos pažįstamų gimtojo kaimo vyrų buvo žuvę ir vis mažiau liko vilčių atgauti laisvę. Žmonės pradėjo suprasti, kad Lietuvai jokia užsienio valstybė nepadės ir mūsų laukia ilgi, o gal ir amžini okupacijos metai. Viltis žlunga pasutinė. Todėl daugelis žmonių jau mąstė, kaip lietuviams išlikti lietuvišiais netgi okupuotoje Lietuvoje.

"Ėjo 1950-ieji metai. Mane pakvietė į vakarėlį gimnazistas Algis Sivuchas. Jaunimas susirinko jo namuose. Algio motina vakarėlio metu užkalbino mane ir pasakė, jog yra girdėjusi apie mano pagalbą partizanams. Ji paprašė nurodytą dieną nueiti į gimnazijos sodą ir paimti ten paliktą po krūmais portfelį su kroviniu. Maniau, kad mano ji ryšininės veikla baigėsi, tačiau atsisakyti negalėjau, kol mano pagalba dar buvo kam nors reikalinga. Portfelį reikėjo nunešti į Skerdupio mišką (Garliavos rajone, prie Pajiesio kaimo) ir palikti nurodytoje vietoje miško kirtimuose. Iki miško reikėjo eiti geležinkelio ir radus sutartą ženklą palikti nešulį. Beje, portfelis buvo labai sunkus. Manau, jame buvo šoviniai ar sprogstamoji medžiaga. Po to su panašia užduotimi ėjau ne kartą".

Juozas Lukša - ryškiausia asmenybė

"1951 metų vasarą gavau žinią iš Onutės Kubiliūtės, kad atečiau pasimatyti. Žinojau, kad ji buvo ligota mergina, dažnai sirgo, gyveno prie Degimų miško mažoje trobelėje. Vasaromis Degimų miške ganydavo gyvulius. Ji mokėjo gražiai švilpauti ir kai aš atėjau, švilpavimu davė sutartą ženklą partizanams. O man liepė eiti miško keliuku Degimų kaimo link. Eidama ir pamačiau prie medžio laukiantį Juozą Lukšą. Juozas Lukša - ryškiausia asmenybė iš mano sutiktų partizanų, nepaprasto likimo žmogus, didvyris, tačiau apie jo veiklą mes visi nedaug žinome netgi dabar. Mokėjo kelias kalbas, buvo baigęs žvalgų mokyklą užsienyje, visapusiškai išsilavinęs. Pareiga tėvynei jam buvo šventas reikalas. Mane ypač stebino jo realistinis požiūris į viską, kas vyko Lietuvoje. Jis buvo labai atsargus, niekada su savimi neturėdavo jokių dokumentų, jokio popierėlio. Net adresus, kur man reikėdavo nueiti, perduodavo žodžiu ir patikrindavo, ar įsiminiau. Visada viską išklaudinėdavo apie savo motinos nuotaikas ir sveikatą, paprašydavo ją aplankyti. Šneka su juo būdavo labai konkreči. Išdrįsau ir aš jo atvirai paklausti: "Esi daugiau apsiskaitęs, buvai užsienyje, daug žinai, sakyk, kada gi ateis tie amerikoniai?" Juozas atsakė: "Niekada".

(B.d.)

Skaudžius įvykius prisimenant

Tęsinys. Pradžia Nr. 12

Po Žiemkelio kautynių, desantininko Vinco Kovo ir tėvo K. Krusinsko suėmimo radijo siųstuvu nebuvo kam dirbti. Frontas buvo Vokietijoje, tad radijo siųstuvą paslėpėm miške.

Partizanai veikė būreliais, nes vienos vadovybės nebuvo. Stasys Jakštavičius-Katinas užmezgė ryšius su atskirais būreliais, kad galėtų organizuoti vykdyti pasipriešinimo kovą su okupantu ir jo struktūromis šiame Suvalkijos pakraštyje. Aš, kaip ir leitenantas Justinas Samuolis, priklausiau S. Jakštavičiaus būriui. Nežinau, ar J. Samuolis žinojo apie mano darbą. Tai buvo didelė paslaptis - aš žinias perduodavau tik žvalgybos viršininkui Stepui ir S. Jakštavičiui.

1945 metų pirmomis balandžio dienomis J. Samuolis supratęs, kad yra įtariamas, pasitraukė iš mūsų tarpo. 1945-ųjų pavasarį ir vasarą mūsų apylinkėse suaktyvėjo NKVD siautėjimai. Darė kratas, suimdavo daug žmonių

Mūsų namuose jau nebuvo galima vykdyti rezistencinės veiklos. Man buvo suorganizuotas dokumentas - darbo pažymėjimas. Tapau malūno mechaniku - 2 kartus per savaitę turėjau malti grūdus. Suartėjau su Kačerginės milicijoje dirbusiais žmonėmis ir įgavau pasitikėjimą, mat atiduodavau jiems žmonių atvežtą naminę. Jos gaudavau už tai, kad kartais nepažymėdavau specialioje kortelėje, kad buvo malta. Fotoaparatu dariau stribų nuotraukas. Stengdavai fotografuoti ties pastatais, kuriuose jie dirbo. Man sekėsi vykdyti šią užduotį. Daugiau rodžiausi viešumoje - kad nesukelčiau įtarimo. Kišeninį ginklą visą laiką nešiojau, o didelį tik nakties metu kur nors vykdamas pasiimdavau.

1945-ųjų liepą Kazlų Rūdos miškuose pasirodė vokiškoms uniformoms apsirengę, su vokiškais ginklais kokie 200 kareivių. Jie sakėsi einą iš Baltarusijos, likę nuo fronto ir norį padedant partizanams grįžti į Vokietiją. Su kaimo gyventojais elgėsi nekultūringai. Kai brolis Gediminas pranešė, kad jie apsistojo ir mūsų tėviškėje bei pas kitus gyventojus, aš parvykau pasižiūrėti. Man jie pasirodė įtartini - visi nusiskutę, švoriomis uniformomis. Nors vokiečių kalbos nemokėjau, bet jų kalba nebuvo panaši į vokiečių. Be to, likę nuo fronto kariai turėjo būti suvargę, o jie taip neatrodė. Broliui Gediminui ir seseriai Justinai uždraudžiau palaikyti ryšį su partizanais (mano broliai buvo ryšinincai), tik liečiau pranešti S. Jakštavičiui, Stepui ar dar kam nors. Pranešti nespėjau. "Vokiečiai" buvo suvesti su partizanais. Partizanų grupių vadai ėjo į "vokiečių stovyklą" pasitarti. S. Jakštavičius, turintis patirties ir atsargumo, pastebėjo, kad tie vokiečiai juos vesdami su pa. S. Jakštavičius-Katinas pabėgo. Vokiečiai buvo apsistoję Eglėnėliuose, ten ir nuvedė atėjusius į susitikimą, pradėjo tardyti, kankinti. Šlapokynės Bielskį (jam padedant susitiko

su partizanais) labai žiauriai nukankino - gyvam nulupo odą nuo rankų, nugaros ir ties skruzdėlynu palenkę berželį už kojų galva žemyn pakabino. Žiauriai susidorėjo ir su kitais devyniais partizanais. Tie "vokiečiai" buvo NKVD darbuotojai.

1945 metų spalio mėnesį paskelbė 1927 m. gimimo naujokų į sovietinę armiją šaukimą. Aš, pagal mūsų štabo nutarimą, kaip geras žvalgas, buvau parinktas įsibrauti į Kačerginės struktūrą. Man suorganizavo 1927 m. gimimo dokumentą ir atsiūčiau Kauno garnizono padalinėje. Buvome apmokyti rikiotis, šaudyti. Aš pasistengiau, kad patekčiau į Kačerginę. Buvome paskirti 27 vyrai, o mūsų viršininku - Kuznecovas iš NKVD. Dieną vieną vilą ruošėme kareivinėms, nes buvo numatyta 80 vyrų grupė. Naktį patruliavome Kačerginėje.

Buvo suplanuotas Kačerginės struktūrų likvidavimas. Tai įvykdyti buvo numatyta 1945 m. lapkričio mėnesį. Bet suėmus Tauro apygardos štabą vykdymas buvo atidėtas iki gruodžio mėnesio. Likviduoti Kačerginę reikėjo didelės jėgos. Tam buvo ruošama apie 100 partizanų. Aš perdavinėjau informaciją apie vidaus struktūrų padėtį. Gruodžio mėnesį dar nepavyko įgyvendinti planų, nes Tauro apygardoje buvo neramu. Man pasidarė pavojinga ilgai pasilikti, norėjau pasitraukti. Bet buvau griežtai štabo įspėtas, kad turiu pasilikti iki likvidavimo. 1946 m. sausio 15 d. iškvietė į posėdį pasitarti dėl Kačerginės apsupties plano vykdymo. Man buvo duota užduotis nuginkluoti NKVD viršininką Kuznecovą, paimti jį, o tada gal pavyktų priversti Kačerginės struktūras pasiduoti. Turėjau nukirpti telefono liniją ir sunaikinti karinį radijo ryšį. Tam, pagal sutartą signalą, turėjo būti suteikta pagalba.

Trims dienoms gavau siuntimą į Kauną tikrinti sveikatos. 1946 m. sausio 18-osios vakare, nujausdamas kažką negera, po paskutinio operacijos aptarimo brolio palydėtas grįžau į Kačerginės dalinio būstinę. Ir staiga buvau suimtas. Tą naktį buvome suimti septyni: aš, Kačerginės eigulys V. Aukščiūnas, jo brolis Antanas Aukščiūnas, iš Sendrikų ūkininkas Jonas Baltrušis, iš Kuodiškės - ūkininkas Jurgis Pustila, partizanas Stasys Juškauskas ir partizanas Pilypiakas. Sausio 17-osios naktį Petutyinės girininkijoje buvo suimtas Konstantinas Brazaitis. Jis buvo mano kaimynas, kartu užaugome. Jis žinojo, kad palaikau ryšius su partizanais. Tardymo metu mus abu laikė vienoje Kauno kalėjimo kameroje. Tardyti naktimis pirmiausia kviesdavo jį, po to - mane. Vertė prisipažinti, kad palaikiau ryšius su partizanais ir su tais desantininkais. Neprisipažįstant imdavosi kankinimo. K. Brazaitis kovo 3 d. pradėjo skųstis, kad serga. Jį kalėjimo prižiūrėtojai išvedė neva į kalėjimo ligoninę.

(B.d.)

LGGRТ centro Pasipriešinimo dalyvių (rezistentų) teisių komisija skelbia pretendentų rezistento vardui gauti sąrašą

Tęsinys

Anastazija Urbonienė-Valkūnaitė, rėmėja, Joniškio apskr. Skaistgirio valsč. 1944-1953 m.
Marcelė Usevičienė-Aštrauskienė-Naujokaitytė, partizanė, Šakių apskr. ir valsč. 1944-1945 m.

Jonas Vadapalas (po mirties), rėmėjas, Biržų apskr. Daujėnų valsč. 1945-1946 m.

Adelė Vaikšnienė-Starapolskytė, ryšininkė, Marijampolės apskr. Šilavoto valsč. Tauro apyg. Geležinio Vilko rinkt. Vėjo būrys 1950-1952 m.

Vincentas Vainilavičius, partizanas, Kaišiadorių apskr. ir valsč. Žalio Velnio būrys 1945-1948 m.

Petras Vaiseta (po mirties), ryšininkas, Lazdijų apskr. Leipalingio valsč. 1945-1946 m.

Vladas Valasevičius, karys, Marijampolė, Vietinė rinktinė 321 batalionas 2-kuopa 1944 02 16 – 1944 05 15

Alfonsas Valeckas (po mirties), partizanas, Biržų apskr. Vabalninko valsč. Vytauto Šato būrys 1944 07 – 1944 12

Jonas Valiukėnas, ryšininkas, Kauno apskr. Tauro apyg. Geležinio Vilko rinkt. 1946-1948 m.

Juozas Varaneckas, karys, Marijampolės apskr. Kalvarijos valsč. Vietinė rinktinė 304 batalionas 3 kuopa 1944 02 16 – 1944 05 15

Anastazija Venčkauskienė-Paužaitė, rėmėja, Šakių apskr. Barzdų valsč. 1944-1947 m.

Boleslovas Verseckas (po mirties), partizanas, Varėnos apskr. ir valsč. Dainavos apyg. Žaibo būrys 1945-1950 m.

Petras Vilaniškis (po mirties), partizanas, Panevėžio apskr. Šimonių valsč. 1944 09 – 1944 10

Bronius Visockis, pogr. organ. narys, Telšių apskr. Plungės valsč. LLA 1945-1946 m.

Jonas Vyšniauskas, ryšininkas, Utenos apskr. Molėtų valsč. 1944-1945 m.

Jonas Pranas Vosylis, karys, Marijampolė, Vietinė rinktinė 301 batalionas 1 kuopa 1944 02 16 – 1944 05 15

Antanas Zailskas (po mirties), pogr. organ. narys, Alytaus apskr. Simno valsč. 1944-1946 m.

Vaclovas Zautra (po mirties), ryšininkas, Lazdijų apskr. Veisiejų valsč. Siaubo būrys 1944-1949 m.

Emilija Zimblienė-Švagžlytė, ryšininkė, Ukmergės apskr. Siesikų valsč. 1945-1949 m.

Povilas Zimblys (po mirties), ryšininkas, Ukmergės apskr. Siesikų valsč. 1948-1950 m.

Janina Žėkienė-Abazorytė, ryšininkė, Rokiškio apskr. Pandėlio valsč. Blėkos būrys 1945-1947 m.

(B. d.)

Atsiliepiamus apie šiuos kandidatus siųskite adresu: *LGGRТC Pasipriešinimo dalyvių (rezistentų) teisių komisija, Gedimino 40, Vilnius. Pasiteirauti tel. 31 41 57.*

Atgarsiai

Neklaidinkime skaitytojų

Atviras laiškas Romui Kauniečiui, knygos "Aukštaitijos partizanų prisiminimai" sudarytojui

Apsidžiaugėme sulaukę šios knygos trečiojo tomo. Deja, atvertusi 676 knygos puslapį, kur rašoma apie mano tėvą Alfonsą Morkūną-Plieną, labai nusivyliau ir nusiminiau. Visi biografiniai duomenys klaidingi: jo tėvo vardas, gimimo metai, šeimos sudėtis. Tėvelio tėvas buvo ne Jokūbas, bet Jonas. Alfonsas Morkūnas gimęs ne 1910 m., o 1908-aisiais. Jis niekada neturėjo partizanavusio brolio Prano, kurio slapyvardis Karklas. Su tėvu partizanavo du jo broliai: Karolis Morkūnas-Klevas, Jono, gimęs 1921 m., ir Stanislovas Morkūnas (Stasys)-Tarzanas, Jono, gimęs 1912 m.

Nesuprantu, kodėl klaidinami skaitytojai, - ar dėl neapdairumo, skubotumo, ar dėl kitų priežasčių? Juk pasitikslinti faktus tikrai buvo galimybių.

Tikslūs mano tėvo Alfonso Morkūno-Plieno, Didžiosios Kovos apygardos B (Ukmergės) rinktinės vado biografiniai duomenys ir kovų aprašymas buvo, skelbti "Laisvės kovų archyve" Nr. 24, taip pat S.Abramavičiaus knygoje "Didžioji Kova".

LPKTS būstinės knygynėlyje prekiauju ir R.Kauniečio parengta knyga "Aukštaitijos partizanų prisiminimai", prie kurios stabteli ne vienas pirkėjas ir radęs duomenų apie savo pažįstamus bei artimuosius tik skėsteli rankomis. Netikslūs biografiniai bei kiti duomenys kelia nepasitenkinimą.

Elvida Morkūnaitė-ČAPLIKIENĖ

Kviečiame

Visus, kurie keliavo su Kauno TIC į Rygą, Rinkuškes (Naujųjų metų sutikimo), Kretingą ir kt., kviečiu **balandžio 1 d. 12 val.** į Velykinę ekskursiją-popietę (nemokamai). Mažoje kopytėlėje Jūsų laukia siurprizai... Keliaujame pėsčiomis nuo Vytauto bažnyčios. Informacija tel. (8-37) 321593; *adresas: I kab., II a., Laisvės al. 39.*

Kelionės vadovė Rima

Vilkaviškio r. Sibiro tremtinius į tradicinį susitikimą, kuris vyks **balandžio 6 d. 10 val.** Parapijos salėje.

Balandžio 7 d. 15 val. Radviliškyje, kinoteatro "Lituanika" salėje, vyks LPKTS narių Atvelykio popietė. Atėikite – pabendrausime, pasigrožėsime margučiais, pasivašinsime sumuštiniais, arbata.

Balandžio 6 d. 10.30 val. Kupiškio bažnyčioje bus aukojamos šv. Mišios už žuvusius Lietuvos partizanus, politinius kalinius, tremtinius.

12 val. Kupiškio technologijos ir verslo mokykloje (Jaunimo g.) vyks LPKTS Kupiškio sk. ataskaitinė-rinkiminė konferencija.

LPKTS Kupiškio sk. taryba

ILSEKITĖS RAMYBĖJE

Gabrielė Česnulevičienė 1912-2002

Gimė Vilemy k., Kauno apskr. 1941 06 14 ištremta su 4 vaikais ir vyro broliu į Altajaus kr., Kamenna Obi. Ten mirė 8 mėn. dukrelė ir vyro brolis. 1942 m. areštuota ir išvežta į Norilską. Į Lietuvą grįžo 1963 m., apsigyveno Kaune.
Palaidota Tabariškių kapinėse.

Teresė Popikaitė-Barniškienė 1923-2002

Gimė Vilkaviškio raj., Kurpikų kaime. 1948-1958 metais buvo tremtyje Krasnojarsko kr., MANSKO raj. Tremtyje sukūrė šeimą. Užaugino sūnų Vitą ir dukrą Ireną.

Sugrįžę į Lietuvą apsigyveno vyro tėviškėje – Vilkaviškio raj., Andriškių k. Į Amžinojo poilsio vietą atgulė Žaliosios kapinėse.

Juozas Čibiras 1925-2002

Gimė Pašiškės k., Ignalinos raj., gausioje ūkininkų šeimoje. Juozas su tėvais ir nepilnametėmis seserimis 1945 m. ištremtas Permės sr., Vizijaus miškų pramonės ūkį. 1947 m. abu tėvai mirė badu. 1959 m. grįžo į Lietuvą, sukūrė šeimą, užaugino 4 sūnus ir dukterį.

Palaidotas Adutiškio kapinaitėse. Nuoširdžiai užjaučiame žmoną ir vaikus.

Buvusieji Vizijaus tremtiniai

Marijona Grygaliūtė-Urbonienė 1928-2002

Gimė Pypliškės k., Šilutės raj. Vėliau atsikėlė į Sauslaukio k., Kvedarnos valsč., Tauragės apskr. Pokariu įsitraukė į pagrindinę veiklą. Buvo partizanų ryšininkė. Talkino jiems iki paskutinių partizanų Šilalės raj. žūties 1959 m.

Palaidota Šilalės raj. Pajūrelio parapijos kapinėse.

LPKTS Šilalės skyrius

Jonas Mankus 1917-2002

Gimė Milžavėnų k., Raseinių raj., gausioje ūkininkų šeimoje. 1952 m. ištremtas į Krasnojarsko sr. Ten vedė tremtinę Kazimierą Ašoklytę. Sulaukė 2 sūnų ir dukros. 1965 m. grįžo į Lietuvą. Apsigyveno Klaipėdoje. Dirbo statybininku. Buvo aktyvus LPKTS narys.

Amžinojo poilsio atgulė Mosėdžio kapinėse. Nuoširdžiai užuojautą reiškiamo giminėms ir artimiesiems.

LPKTS Klaipėdos skyrius

Balandžio 6 d. 12 val. LPKTS salėje vyks **Kauno sk. konferencija.**

Pranešimus skaitys: Kauno m. savivaldybės tarybos TS(LK) frakcijos pirm. Ramūnas Garbaravičius, LPKTS sk. pirm. Irena Vilčinskienė, LPKTS valdybos pirm. pavad. Jūratė Marcinkevičienė, LPKTS Jaunimo komiteto pirm. Vytautas Bičiūnas. Vyks Revizijos komisijos rinkimai.

Veiks Onos Kujalienės tekstilės darbų paroda-pardavimas.

LPKTS Kauno sk. taryba

Balandžio 5 d. (penktadienį) 10 val. Jurbarko kultūros rūmuose vyks konferencija. Po konferencijos – Velykinė popietė.

Kviečiame dalyvauti. Laukiame nuo 9 val.

LPKTS Jurbarko sk. taryba